

دانشکده علوم ریاضی و رایانه

عنوان نشست: نظام آماری ملی ایران: چالش‌ها و راه‌کارها

شناسنامه نشست	
واحد برگزار کننده نشست:	دانشکده علوم ریاضی و رایانه
مسئول نشست (عضو هیئت علمی):	دکتر حمیدرضا نواب‌پور (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
تاریخ برگزاری نشست:	۱۳۹۴/۹/۳۰
اعضای هیئت علمی مدعو:	دکتر علی‌اصغر بانویی، دکتر محمد قاسمی، دکتر حسن طایی (اعضای هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)
اعضای غیر هیئت علمی مدعو (نمایندگان دستگاه‌های اجرایی مرتبط):	جناب آقای علی‌رضا زاهدیان (معاون مرکز آمار ایران)؛ دکتر زهرا رضایی قهرودی (رئیس پژوهشکده آمار)
مسئله محوری نشست:	نقد و بررسی نظام آماری ملی فعلی ایران
سازمان‌های هدف توصیه سیاستی:	دستگاه‌های مرتبط با تولید و آموزش آمار مانند: مرکز آمار ایران، بانک مرکزی، وزارت جهاد کشاورزی و دستگاه‌های کشور

نشست نظام آماری ملی ایران: چالش‌ها و راه کارها به‌منظور بررسی چالش‌های موجود و پیش‌روی عملکرد کارای نظام آماری ملی ایران و دادن پیشنهادهایی در خصوص برون‌رفت از وضع فعلی برگزار شد. در این نشست به موضوعات زیر پرداخته شد:

۱. بررسی چالش‌های نظام آماری ملی فعلی کشور

- کاربر - محور نبودن نظام فعلی
- موازی کاری در تولید آمارها
- ناهماهنگی ارکان نظام در تولید آمارها
- عدم حرفه گرایی در تولید آمارها
- عدم سهولت در دسترسی به آمارها در فرمت موردنیاز کاربران
- عدم کاربر مداری و پاسخ گویی ارکان نظام
- ارتباط نداشتن تولید کنندگان آمار با پاسخ گویان و کاربران
- ضعف برنامه آموزش عالی آمار

۲. دادن راهکارهایی برای فائق آمدن بر چالش‌های موجود

الف) چالش‌های نظام آماری ملی

۱. کاربرمحور نبودن تولیدات نظام آماری کشور:

- بی‌توجهی به نیازسنجی آماری برای تولید اطلاعات، شاخص‌ها و ارقام موردنیاز دستگاه‌های اجرایی (مدیران، برنامه ریزان و ...)، پژوهشگران، منتقدان برنامه‌ها و سیاست‌های جاری و ... و نبود نظام جامع آمار و اطلاعات در دستگاه‌ها
- نبود ارتباط مستمر تولید کنندگان با کاربران آمارهای رسمی و پاسخ گویان:
- عدم نظرپرسی تولید کنندگان آمار از کاربران به‌منظور بررسی میزان تأمین نیازهای آنها به‌وسیله آمارهای تولید شده
- آگاه نکردن پاسخ گویان از کاربردهای نتایج آمارگیری‌ها و میزان اثربخشی آنها در تصمیم‌گیری‌های اجتماعی، اقتصادی و ...
- برقراری ارتباط نامناسب میان پاسخ‌گو و مأمور آمارگیری که منجر به گردآوری

اطلاعات نادقیق از پاسخ‌گو و در نتیجه تهیه داده‌های با کیفیت پایین در نظام آماری ملی

۲. تمایل نداشتن به همکاری در پاسخ‌گویی به آمارگیری‌های ملی

۳. کیفیت نامناسب برخی از آمارهای رسمی تولیدشده:

- نبود همکاری مناسب پاسخ‌گویان و شیوه‌های اجرایی نادقیق، سبب کاهش کیفیت داده‌های گردآوری شده است.

- منتشر نکردن فراداده‌ها و در دسترس نبودن تقویم آماری انتشار داده‌های آمارگیری‌ها

۴. چالش‌های موجود از دید تولیدکنندگان آمارهای رسمی:

- بی‌توجهی به پژوهش کاربردی در زمینه آمارهای رسمی به عللی چون تخصیص

ندادن بودجه، بی‌توجهی به مسائل آمار رسمی، فقدان تحلیل کافی بر روی آمارهای

رسمی تولیدشده شامل داده‌های سرشماری و یافته‌های آمارگیری‌های ملی

۵. متناسب نبودن برنامه آموزش عالی آمار با نیازها و مسائل فنی نظام آماری ملی:

- عدم خلاقیت و نوآوری در برخورد با داده‌های حجیم

- آشنا نبودن دانشجویان با روش‌شناسی آمارگیری

۶. عدم رعایت قانون‌های موجود در خصوص نظام آماری ملی و بیتوجهی به وظایف

تعیین‌شده برای مرکز آمار ایران در این خصوص؛

۷. موازی‌کاری در تولید برخی از آمارهای رسمی در کشور که منجر به اتلاف منابع و

سردرگمی کاربران می‌شود.

توصیه‌های سیاستی

۱. لزوم به‌روز بودن و حرفه‌گرایی در نهادهای آماری:

دقت و کیفیت داده‌های آمارگیری‌ها و شیوه‌های تولید آن‌ها به استفاده از فناوری روز

وابسته است. به‌علاوه دست‌اندرکاران تولید آمارهای رسمی، باید تحصیلات عالی و

مرتبط با فرایند تولید آمار داشته باشند. یکی از معیارهای پیشرفتگی نظام آماری درصد

کارکنان نظام با تحصیلات عالی است؛

۲. برای حل مشکل موازی کاری در تولید آمارهای رسمی پیشنهاد شد مرکز آمار ایران مرجع تولید آمارهای رسمی باشد و این مرجعیت از سوی بانک مرکزی به رسمیت شناخته شود، اما باید برای اجتناب از موازی کاری و هدررفت منابع مالی و انسانی تقسیم کار روشن و مشخصی بین این دو نهاد صورت بگیرد.
۳. اختصاص یک ردیف بودجه‌ای به صورت سالانه در اختیار شورای عالی آمار به منظور تأمین اعتبارات طرح‌های آماری مصوب دستگاه‌های اجرایی؛
۴. همکاری بین نهادهای تولیدکننده و مراکزهای علمی و پژوهشی گسترش یابد؛
۵. استفاده از روش‌های نوین در اجرای طرح‌های آمارگیری؛
۶. توانمندسازی کارکنان نظام آماری کشور از طریق شرکت در مجامع بین‌المللی؛
۷. ایجاد هماهنگی بین فعالیت‌ها و اولویت‌های نظام آماری ملی و نظام برنامه‌ریزی؛
۸. رصد و ارزیابی اثربخشی فعالیت‌های آماری از طریق ارتباط مستمر با کاربران؛
۹. تأمین نیازهای آماری دستگاه‌ها و مراکز علمی و پژوهشی در دستگاه‌های تولیدکننده آمارهای رسمی؛
۱۰. خودداری مسئولین از انعکاس آمارهای بی‌پایه و اساس و براساس ذهنیت‌های کارشناسی در رسانه‌های ارتباط جمعی؛
۱۱. دادن مشاوره آماری به رسانه‌ها از طریق مرکز آمار ایران.